

FOALIE

пентрѣ

МИШТЕ, ИШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 37.

Duminecă S. Septembrie.

1840.

SCENE ISTORICE

din

CHRONICILE MOLDAVIEI.

АЛЕКСАНДРЪ ЛЪРЪШНЕАНЪЛ

1564—1569.

IV.

(капет).

De тѣ воѣ скѣла, пре тѣлци
ан съ попеск ши еѣ....

Патрѣ анї трекѣсерѣ де ла счена а-
чааста, дн времеа кѣрора Александрѣ Во-
дѣ крединчїос фѣгѣдѣиндеї че даце Доам-
неї Рѣксандеї, нѣ маї тѣесе нїчї зн воїер.
Дар пентрѣ ка съ нѣ зїте дорѣл лѣ чел
тиранїк де а vede сѣфѣерїрї оменещї, нѣ-
скочї фелѣрї де скїнцїрї.

Скотїа окї, тѣїа тѣнї, чїзптїа ши се-
ка не каре аваа препѣс; днсъ препѣсѣрїле
лѣї ера пѣрелнїче, кѣчї нїменї нѣ маї кѣ-
теза а кѣртї кѣт де пѣцїн.

Кѣ тоате ачесте, ера пелнїцїт, кѣчї
нѣ пѣтѣсе пѣне тѣна не Спапчїок ши не
Строїчї, каре шедеа ла Каменїцѣ ащептѣнд
ши пѣндїнд време. Де ши аваа дої цїперї
графї кѣ маре инфлїнцѣ ла кѣртеа Поло-

нїеї, ера днгрїжїт де ачестї дої воїерї, съ
нѣ днвїте пре Полонї каре нѣ кѣзта де
кѣт претексте, спре а їнтра дн Молдавіа;
дар ачестї дої ромѣнї ера преа вѣнї па-
триоцї ка съ нѣ жѣдече кѣ рѣсвоїѣл ши
венїреа оцїмор полонезе ар фї фост пѣї-
реа Патриеї.

Лѣпѣшнеанѣл ле скрїсесе дн маї тѣл-
те рѣндѣрї ка съ вїе, легѣндѣсе прїн челе
маї марї жѣрѣмїнте кѣ нѣ ле ва фаче нї-
мїкѣ, дар еї цїа кѣт прецѣеще жѣрѣмѣн-
тѣ лѣї. Ка съї прївїгезе маї де апроане,
се тѣтѣ дн четатеа Хотїнѣлїї, пре каре
о днѣрї маї кѣ осѣвїре; днсъ аїчї се
волпѣвї де лѣпгоаре. Боала фѣкѣ ренезї
днпайтїрї ши дн кѣрѣнд тїранѣл се вѣзѣ
ла вѣна торпѣлѣлї.

Дн делїрѣл фрїгѣрїмор, ї се пѣреа кѣ
vede тоате жертѣеле крѣзїеї сале, фїороа-
се ши амерїнцїтоаре, днпрозїндѣл ши кїе-
тѣндѣл ла жѣдеката Дѣтнезѣлїї Дрентѣ-
цїї. Дн дешерт се днвѣртїа дн патѣл
дѣрерїї, кѣчї нѣ пѣтеа афла рагаз.

Кїемѣнд пре Мїтропѣлїтѣл Теофан,
пре Епїскопї ши не воїерї, ши спѣндѣле
кѣ се сїмте сосїт ла сѣжрїшїтѣл вїецїї,
дншї черѣ їертаре дела тоцї втїлїндѣсе; не
зрѣтѣ дї рѣгѣ съ ле фїе мїлѣ да фїїл

сеѣ Bogdan, пре каре љл ласъ моѡеан Сказнелѣи, ши сѣ'л ажъте; кѣчї фїнд љл фраѡедѣ вѣрстѣ, љкѣнїѣрат де пѣтернїчї връжташи, нѣ се ва пѣте апѣра нїчї пре сїне нїчї пре ѡеарѣ, де нѣ ва фї зпїре љнтре воїерї, ши де нѣ вор аве драгосте ши сѣпнѣпере кѣтрѣ Domn. „Кѣт пентрѣ mine, зрмѣ а зїче, де тѣ воїѣ ши рѣдїка дїн воала ачаста, сѣпт хотѣрѣт а тѣ дѣче ла кѣлѣгѣріе љл тѣлѣстїреа Слатїна, знде сѣ тѣ спѣсеск, кѣте зїле љмї ва маї лѣса Дѣмнезеѣ. Дечї, въ роѡ, пѣрїнїї Архїереї, де тѣ веѡї vede а проапе де моарте, сѣ тѣ тѣндеѡї кѣлѣгѣр . . .“

Нѣ пѣтѣ ворѣ маї мѣлт. Копѣлсїіле љл апѣкарѣ, ши зп лешїн грозав ка моартеа, љї љпгїедѣ трѣпѣл, љкѣт мїтрополїтѣл ши епїскопїи крѣзѣнд кѣ се сѣѣршенѣе, љл кѣлѣгѣрїрѣ, пѣндѣї нѣме Паїсіе, дѣпре нѣмеле Петрѣ, че авеа пѣн'а нѣ се фаче Domn.

Дѣне ачѣаста салѣтѣнд пре доамна Роксанда де реѡентѣ љл времеа мїпорїтѣнїї фїѣлѣи еї, прокламарѣ пре Bogdan de Domn. Апої љндатѣ порпїрѣ стафете не ла воїерїи дїн ѡеарѣ ши еміґрадїи, ши не ла капїтанїи оѡїлор.

Авїа амѣрїсіе кѣнд Строїчї ши Спанчїоѡ сосїрѣ.

Дѣскѣлекѣнд не ла гасде, алергарѣ кѣ прїнѣ ла четате: Четатеа ера мѣтѣ ши пѣстїе ка зп мортѣнт де зрїеан. Нѣ се авзїа дѣкѣт мѣртѣра валѣрїлор Нїстрѣлѣи, че їсвїа регѣлат стїпкоаселе еї коасте, сѣре ши гоале, ши стрїгѣтѣл монотон а осташилор де стражѣ, карїи љнтрѣ лѣмїна крѣпѣскѣлѣлѣи се зерїа рѣзѣмаѡї не лѣнїїле лор ланче. Сѣндѣсе љл палат, љї кѣпрїнѣе нѣ пѣнїнѣ мїраре не љнтѣлїнд пре нї-

менї; љл сѣѣршїт о слѣгѣ ле арѣтѣ ка-тера волнавѣлѣи. Воїнд сѣ їнтре, авзїрѣ зп mare стотот ши се опрїрѣ ка сѣ аскѣлте.

Љпѣшнѣанѣл се trezice дїн летарїїа са.

Дѣскїзїнд окїи, вѣзѣ дої кѣлѣгѣрї стѣнд зпѣл ла кап ши алѣл ла нїчїоареле сале, неклїнїѡї ка доѣ статѣе де бронз; се зїтѣ не дѣзсѣл ши се вѣзѣ коперїт кѣ о расѣ; не кѣпѣтѣїл сеѣ ста зп поткап. Врѣ сѣ рїдїче тѣна ши се љнпедекѣ љл нїѡе метанїи де лѣпѣ. І се пѣрѣ кѣ вїсеазѣ ши еарѣши љкїсе окїи; дар рѣдѣскїзїндѣї пѣсте пѣнїн, вѣзѣ ачелеаншї лѣкрѣрї, метанїїле, поткапѣл, кѣлѣгѣрїи.

— Кѣм те маї сїмѡї, фрате Паїсіе? љл љнтреѣвѣ зпѣл дїн монахї, вѣзѣндѣ'л кѣ нѣ доарте.

Нѣмеле ачѣаста љї addѣсе амїнте тоате челе че се петрѣкѣсерѣ. Сѣпѣеле љнтрѣнѣсѣл љнчѣпѣ а ферѣе, ши скѣлѣндѣсе не жѣмѣтате:

— Че почетанїи сѣпт ачѣсте? стрїгѣ А! вої вѣ жѣкаѡї кѣ mine! Афарѣ, воаїте! Ешїѡї! Кѣ пре тоѡї вѣ отор! Шї кѣзта о артѣ не лѣпѣ ел, дар не гѣсїнд де кѣт поткапѣл, љл асѣѣрлї кѣ тѣнїе љл капѣл зпїї кѣлѣгѣр.

Йнтрѣ авзѣл стрїгѣрїлор лѣи, Доамна кѣ фїѣл еї, мїтрополїтѣл, воїерїи, слѣїїле їнтрарѣ тоѡї љл одае.

Кїар атѣнїчї чеї дої воїерї венїсерѣ ши ста аскѣлѣнд ла зпнѣ.

— А! вої т'адї кѣлѣгѣрїт, стрїга Љпѣшнѣанѣл кѣ глас рѣгѣшеат ши сперїос; гѣндїѡї кѣ веѡї скѣпа де mine? Дар сѣ вѣ еасе дїн мїнте! Дѣмнезеѣ саѣ дракѣл тѣ ва љнсѣнѣтоша, ши . . .

— Непорочїте, нѣ хѣлї! љл кѣртѣ мїтрополїтѣл; зїѡї кѣ еѡї љл чеасѣл торѡїи!

Гъндеце, пькътосъме, къ ещѣ монах; нъ маѣ ещѣ Domn! Гъндеце къ prin хъледе шѣ стрѣгърѣле тале спарѣи пре астъ фетее невиноватъ, шѣ пре ачест копѣл дн каре раземъ пьдеждеа Молдавѣи....

— Боайтъ фьдарикиъ! адъогъ волнавъл свьчѣштъндъсе а се скъла din пат; такъ'цѣ гъра, къ еѣ каре те ам фькът мѣтрополѣт, еѣ те descѣтрополеск. Мацѣ попит воѣ, dar de ть воѣ дндрепта пре шьлцѣ ам съ попеск шѣ еѣ! Іар пре къдеаоа аста воѣ с'о таѣз дн патръ вькьцѣ днпревнъ къ цѣнкъл еѣ, ка съ нъ маѣ аскълте съвтѣрѣле воайтелор шѣ а дѣшманѣлор меѣ. Мѣнте ачел че зѣче къ свѣт къльгър! Еѣ нъ свѣт къльгър, свѣт Domn! Свѣт Александръ Водъ!... Сьрѣцѣ фькькѣ! Ынде'с воѣнѣцѣи меѣ?... Дацѣ! дацѣ де тот! Еѣ вь поръческ. Ынчѣдецѣи пре тоцѣ... Нічѣ вьвѣл съ нъ скапе.... А! ть пьдъш!.. Апъ! апъ! апъ! — шѣ къзъ рестърнат не спате, хъркьнд de тьрваре шѣ де тьнѣе.

Доамна шѣ мѣтролѣтѣл енѣрѣ. Ла вѣщъ дѣ днѣтѣнѣнаръ Строѣч шѣ Спанчѣок.

Доамно! зѣче Спанчѣок апъкьнд de тьпъ пре Роксанда, отъл ачеста требъе съ тоаръ вьмаѣ де кът. Батъ вѣ праф, пьне'л дн вьвѣтра лѣи....

— Отравъ! стрѣгъ еа днфѣоръндъсе.

— Отравъ, вртъ Спанчѣок. Де нъ ва тьрѣ дндатъ отъл ачеста, вѣаца Мьрѣѣ Тале шѣ а копѣлѣлѣ ачестѣи есте днпрѣмеждѣе. Дестъл аѣ трѣйт татъл шѣ дестъле аѣ фькът. Моаръ татъл ка съ скапе фѣѣл.

О слъгъ етѣ. — Че есте? днпревъ Доамна.

— Болнавъл с'аѣ трезѣт шѣ чере апъ мѣ пре фѣѣл сеѣ. Мѣ аѣ зѣс съ нъ ть дѣк фьръ ел.

— Ох! вреа съ'л отоаре, рькнѣ дѣвоаса тьмъ стрѣгънд къ фьрѣе копѣлѣл ла сѣн.

— Нъ'ѣ време де стат дн гъндърѣ. Доамнъ, адъоцѣ Спанчѣок. Адъ'цѣ аминте de Doamna лѣи Стефънѣцъ Водъ *) шѣ адеце днпре вьрват шѣ днпре фѣѣ.

— Че зѣчѣ, пьрѣнте? зѣсе сермана фетее, днтерпъндъсе къ окѣ лькръмиторѣ спре мѣтрополѣтѣл.

— Крѣд шѣ къмплѣт есте отъл ачеста, фѣѣка меа; Domnъл Дѣмнезѣ съ те повъцѣѣаскъ. Еар еѣ ть дѣк съ гьтеск тот пентръ пьрчедереа поастръ къ поѣл постръ Domn; шѣ пре чел векѣз, Дѣмнезѣ съ'л ѣерте, шѣ съ те ѣерте шѣ пре тѣе. Зѣкьнд ачесте, къвѣосъл Теофан се депьртъ.

Роксанда лъз вѣ пьхар de арѣнт пѣлн de апъ пре каре'л адъѣчеа слъга; шѣ апоѣ махѣналѣчеце шѣ сѣлѣтъ маѣ мѣлт de воѣерѣ, лъсе съ кадъ отравѣ дн ел. Воѣерѣи о днпѣнсеръ дн камера волнавълѣлѣ.

— Че фаче? днпревъ Спанчѣок пре Строѣчѣ, кареле крѣпасе зѣна шѣ се зѣте.

— днпреавъ де фѣѣл сеѣ — зѣче къ вре съ'л vadъ — чере де вьзът — Доамна тремъръ — дѣ дѣ пахаръл — нъ вре съ'л ѣае!....

Спанчѣок сьрѣ шѣ скоасе жьнгѣл din чѣнгътоаре.

— Ба, дн ѣа, веа, сь'цѣ фѣе de vine Мьрѣѣ Та!

Роксанда енѣ тремъръндъ шѣ галвѣнъ шѣ рьземъндъсе de пьрете:

— Воѣ съ дацѣ сеамъ днпѣнѣтеа лѣи Дѣмнезѣ, зѣсе сьспѣнънд, къ воѣ м'ацѣ фькът съ фак ачест пькат!

*) Мѣрон Косѣн.

Мітрополітѣл вені. Съ терцем, зісе
Doamnei;

— Дар чіне ва къѣта де непорочітѣл а-
честа?

— Ної, респзисеръ воіерїї.

— Ох! пърінте че тѣ фѣкѣші съ фак!
зісе Doamna кътръ мітрополіт, ші се дѣсе
къ ел пльгънд.

Амъндой воіерїї інтраръ ла волнав.

Отрава ѣкъ пѣ дичепѣсе ашї фаче
лѣкрареа. Лѣпѣшеанѣла ста дптіне къ фа-
ца дп сѣс, лініціт, дар фоарте слав. Кънд
інтраръ воіерїї, ел дї прїві днделѣнг, ші
пекѣпоскъндѣї, дї днтреѣѣ, чіне сѣнт ші
че вор?

— Еѣ сѣнт Строїчі, респѣнсе ачеста.

— Ші еѣ Спапчіок, адѣоці челалалт;
ші ачееа че воім, есте съ те ведем пѣн'а
пѣ тѣрі към'дї ам фѣгъдѣйт.

— Ох! Врѣжманшї меї! сѣспінъ Але-
ксандрѣ.

— Еѣ сѣнт Спапчіок, вртѣ ачеста,
Спапчіок, пре каре аї вртѣ сѣ'л таї, кънд
аї вчїс 47 де воіерї, ші каре аѣ скѣпат
дїп гїарїле тале! Спапчіок, ажѣрї авере
аї жѣфѣїто, лѣсѣндѣї фемееа ші конїї сѣ
чершѣтореаскъ пе ла ѣшіле крестїнілор.

— Ах! че фок сїнт къ тѣ арде, стрї-
гъ волнавѣл, апѣкъндѣсе къ тѣніле де
пѣптече!

— Zi „акѣт слово зеще“ жѣчї аї
сѣ торї. Отрава лѣкреезѣ.

— Ох! м'адї отрѣвіт, пелеціѣцілор!
Doamne! фїедї мїлѣ де сѣфлетѣл меѣ! О
че фок! — Ындеї Doamna? Ындеї копї-
лѣл меѣ?

— С'аѣ дѣс ші те аѣ лѣсат къ пої.

— С'аѣ дѣс ші м'аѣ лѣсат! м'аѣ лѣсат
къ вої! Ох! оморїдїтѣ, сѣ скап де дѣрере!

Ох! дпжѣпгетѣ тѣ, тѣ ещї маї тїпѣр, фїе'дї
мїлѣ! скапѣтѣ де дѣрерїле че тѣ сѣѣшіе!
дпжѣпгетѣ! зісе дптѣрпъндѣсе спре Строїчі.

— Нѣ'мї воїѣ спѣрка вїтежескъл жѣп-
гїѣ дп сѣѣцеле чел пѣнгѣрїт а ѣпї тїран-
ка тїне.

Дѣрерїле креѣеа; Отрѣвітѣл се сѣѣ-
чїѣта дп копѣлсїї:

— Ох! стрїгъ, дпмї арде сѣфлетѣл!
ох! дадї'мї апѣ дадї'мї чеѣа сѣ ѣѣ!

— Еатѣї зісе Спапчіок лѣнд пахарѣл
де арїнт де пе масѣ; аѣ рѣмас дроздїїле
отрѣвїї. Беа ші те рѣкореее!

— Ба; ва, пѣ, пѣ вреѣ, зісе волнавѣл
стрїпгънд дїпдїї. Атѣпчї Строїчі дп апѣ-
къ шї'л дїпѣ неклінтїт; іар Спапчіок ско-
дїндѣ къдїтѣл дїп теакѣ, дї десклеѣщѣ къ
вѣрѣѣл лѣї дїпдїї. ші дї тѣрпѣ пе гѣт
отрава че маї ера дп фѣндѣл пѣхарѣлѣї.

Лѣпѣшеанѣл мѣїнд ка ѣп таѣр че
веде трѣпкїѣл ші секѣреа че а сѣ'л ловеа-
скѣ, вої а се 'птѣрна къ фаца спре пѣрете.

— Че вреї сѣ пѣ пе маї ѣезї? зісерѣ
воіерїї. Ба, се каде спре осїнда та, сѣ пе
прїѣдї; дпѣѣѣ а тѣрї, тѣ каре шїаї пѣ-
маї а оморї. Ші апѣкъндѣ'л амъндой, дп
дїнеа пемїпкат, зїгъндѣсе ла ел къ ѣѣѣ-
рїе інферналѣ ші мѣстрѣндѣ'л.

Непорочїтѣл Domn се сѣѣрколіа дп
спастеле агонїеї; сѣѣте фѣѣеа ла гѣрѣ;
дїпдїї дп скрїпшїа, ші окїї сѣї сѣпѣерадїї
се холѣасерѣ; о сѣдоаре дпгїедатѣ, трїстѣ
а тордїї прѣѣстїтоаре, епїа ка пїѣе па-
стѣрї пе образѣл лѣї. Дѣпѣ ѣп кїп де жѣ.
мѣтате чеас, дп сѣѣршїт, дпшї дете дѣ-
хѣл дп тѣніле калїлор сѣї.

Ачест фел фѣ сѣѣршїтѣл лѣї Але-
ксандрѣ Лѣпѣшеанѣл, каре лѣсе о патѣ
де сѣпѣе дп Історїа Молдавїеї,

Ла Мъпъстіреа Слатіна, ziditъ de ел, zinde е днгопат, се vede ши астызі пор- третл лзі ши а фамиліеі сале.

К. Негрѣци.

(Din K. de A. C.)

ЛИТЕРАТЪРЪ.

Чева деспре хропикъл Ромапо- Молдо-Влахілор.

Sine ira et studio, quorum causas pro-
cul habeo. Tacitus.

Рѣтѣніи сѣлт зпѣл днпре ачѣлеа по- поаръ а Езропії, а кѣрора історіе есте маї пѣдін кѣпоскѣтъ. Еї фінд днкъ дн пѣ- тѣре пѣ аѣ ажѣнс ла ачеа треаптъ а кѣл- тѣрїи, ка съ снмѣе пофтъ аши фаче кѣпо- скѣте вїиторїмеі фаптеле ши днтѣмплѣрї- ле, ши дн ачѣстеа тѣлте се пердѣрѣ пѣ- нѣ дн ачел тѣмп, кѣнд аѣ скрїс зпїи кѣ- тева хропїче, каре пѣпѣ акзм днкъ тот не тнпѣрїте с'аѣ пѣстрат. Скрїиторїи днп дѣрїле вечїне, маї кѣ самъ Ѣнгѣрїи ши ле- шїи аѣ днсѣмпнат тѣлте фапте днп а Рѣ- тѣнїлор; каре тотѣшї нїче сѣлт дестѣле, нїче легате днтре сїне спре а пѣтеа днп еале зрїи історїе деплнѣ.

О історїе а Рѣтѣнїлор, лѣкратъ де Рѣтѣн, аѣ фост де тѣлт пофтъ а тѣлтора, кѣ атѣта маї таре, кѣ історїа ферїчїтѣлї Петрѣ Маїор ворѣще маї пѣмаї деспре днчепѣтѣл Рѣтѣнїлор дн Дакїа, ши остѣ- пѣлеле лзі Самоїлѣ Клаїн ши Георїе Га- врїа Шнпкаї *) каре се днтнд маї де пар- те, прїп непѣртнїреа стѣрїлор днпрежѣр,

*) Самоїлѣ Клаїн аѣ фост кѣлѣгѣр дн Блаж, їар Шнпкаї к. к. дїректор а шкоаделор пор- тале тот аколо. Днс'Ред.

рѣтѣнд не тнпѣрїте, се сокотеа ка пер- дѣте. Кѣ атѣта маї вїневенїтѣ аѣ фост днпїнїдѣреа деспре тнпѣрїреа хропїкѣлї Ромапо-Молдо-Влахїлор, де о парте пен- трѣ вестїтѣл пѣте а аѣторѣлї; деспре ал- та пентрѣ кѣ се днтнде песте тѣмпѣрїле челе маї пѣдін кѣпоскѣте. Довѣ тнпѣрїрї поѣвѣ, зпа днтре тоате оперїле прїндѣлїи Кантемір, ши алта днтре історїчїи Мол- давїеі ши а Валахїеі і'аѣ маї тѣрїт ваза.

Аѣторѣл пѣмїтеї кѣрѣї е Прїндѣл Мол- давїеі Дїмітрїе Кантемір. Воа і'аѣ фост а да доѣвѣ томѣрї, доарѣ дн фолио дѣпѣ гѣстѣл тѣмпѣлї де атѣнчї, днп каре зпѣл съ кѣпрїндѣ історїа вѣке а Дакїеі, алтѣл чеа поѣвѣ а Молдавїеі ши а Валахїеі; дн- сѣ ачест де пре зрнѣ саѣ пѣ лаѣ скрїс, саѣ аѣ перїт, саѣ стѣ зндеѣа аскѣнс; кѣ пѣмаї чел днп тѣї саѣ афлат дн зп манѣ- скрїс дн Архїѣа днтѣрѣтѣаскѣ днп Моск- ва, днп каре скоднндѣсе саѣ тнпѣрїт дн Іанн дн 2. томѣрї дн 8. дн апѣл 1835 ши 1836 прїп остѣнеал а маї кѣ самѣ а П. Мїтро- полїт Beniamin Костакѣ ши а D. професор Г. Сѣлѣскѣ а).

Ачест'а карте дн пѣрѣїле поастрѣ е пѣдін кѣпоскѣтъ; ши пентрѣ ачеа сокотеск а фаче чева плѣчере Рѣтѣнїлор днп дн- пѣрѣдїа Австрїаскѣ, дѣндѣле I. пѣдїнѣ кѣпоцїндѣ деспре кѣпрїндѣреа еї, ши II.

а) Дн Бїбліотек'а Мъпъстірїи С. Треїше днп Блаж днкъ се афлѣ зп Манѣскрїс днп маї сѣс лѣздатѣл хропїк, днп презнѣ кѣ о копїе скрїсѣ пентрѣ ачеїа, карїи пѣ шїѣ четї чокоѣ- ще. Манѣскрїсѣл ачест'а лаѣ кѣтнпѣрат Епї- скопѣл Фѣгѣрашѣлї Іоан Клаїн, пѣла апѣл 1731 дела зп пегѣцеторїѣ днп Петерсѣѣрг, дн Вїена. Нѣмїт'а Бїбліотекѣ аѣ авѣт ши зп Манѣскрїс днп хропїкѣл логоеѣтѣлї Мірон, каре маї тѣрїїѣ саѣ пердѣт днпрезнѣ кѣтѣлте алте кѣрѣї алѣсе.

адъогънд вро кжтева днсъмътрї критиче. Даръ дн амъндозъ ть воїѣ днтінде пь-маї пьпъ аколо, пьпъ знде ть вор лъ-са стрімтеле марціні а ачестей фой.

I.

Маї сьс лъдат'а карте, дьпъ кжм саѣ тнпърїт днтжеа оаръ, кжпрінде о Едїграмъ дн чнпстеа Авторълї, маї тьлте скрїсорї че аратъ афлареа еї дн Архїв'а дн Моск-в'а, о префадъ а авторълї че се поате пь-мї Панегїръл Ръмънїлор, ръмънпеще шї лътїнеце, кж стїл днфлорїт, кжм сь зїче афектат, шї пресърат кж фразъ, їезвїтецї. Пагъбъ пьмаї кж тїнарїл лътїнецъ е пь-пъ ла пьднцълїдере грешїт. Ърмеадъ Про-легомена дншїрїте дн треї кьрдї, дн-тре каре кж мара сїметрїе чеа дн тьї кж-прінде 6, а доза 12 а тїа 18 капете.

Картеа 1 вордїше деспре Скїдїа вѣке, а кьрдї карте аѣ фост Дакїа, деспре мар-цінїле ачестейа, шї Цьрїде че се афлъ ар-ма дн локї; деспре Дакї шї Гецї карї аѣ фост зн попор. Маї пре зршъ се снзп днтжнїлърїле Дакїлор пьпъ ла Траїан, шї рѣсбраеле ачестїя дн контра лор. Картеа а 2 се днтінде маї департе. Се снзп днчепътъл Гречїлор шї а Романїлор; трѣче не скьрт песте їсторїа ачестора дела кжпрїндереа Трої пьпъ ла днтемеереа дн-пърьдїей Романе. Дн ачештеа, адаоде кап 12, се траг Ръмънї лъквїторїї Молдавїей, Валахїей, а Ардеалълї шї а Цьрїї Ънг-рещї. „Романї сжнт вьчїмїї вїей Дакїей поастре, шї пої влъстареле лор.“ Еї дь-пъ адътеа тьрѣзърї аѣ маї рьмас днкъ дн дозъ Прїнципатърї, кжнд алте дн-пърьдїї аѣ кьзът кжт нїче зрм'а лї се маї вѣде. Скьдѣре тотъшї аѣ пьтїмїт дн а-

чѣа, кж алѣцереа Домпълї атжрїт маї тьлт дела воєа Пордїї. де кжт дела а лъ-квїторїлор, „че шї ачєаста п'ар фї фост де пь сар фї днпънат сьдата кж пьпеле въл-търълї кареле о дндрептеазъ, шї зчїде їаръ не вълтър“. Дн а 3 карте се рь-сфалъ стржмъбеле пьрерї а зпор скрїторї деспре днчепътъл Ръмънїлор дн Дакїа; прекжм : а лї Енеас Сїлвїс, Халкокондї-лас, Замосцїе, Сарнїдїе, Сїмеон Кълъгъ-ръл, шї Мїсаїлъ. Се дншїръ скрїторїї, карїї зїк, кж Траїан ар фї адъс не Ръмънї дн Дакїа, шї днпърацїї Романїлор дела Ізлїе пьпъ ла Траїан; сь спзп їаръ трїї вьтїї а ачестїя дн контра Дакїлор.

Дьпъ Пролегомена се пьне о префа-дъ лъпгъ, дн каре днтре алтеле снзпє авторъл кж ар фї скрїс ачест хронїк рьзгат де Академїа дн Берлїн, шї днтжї лътїнїше апої ръмънпеще. Ел аѣ дндрептат шї аѣ адаос хронїкъл Молдавїей, каре дн скрїсѣ-се маї днтжї Ърѣке Дворнїкъл, апої Мірон.

Картеа де пре зршъ а Тотълї 1 шї То-тъл 2 кжпрінде днсшїї хронїкъл дн 10 кьрдї, каре апої їаръ сжнт днпърїте дн капете. Дн картеа 1 дьпъ че аѣ пьс нїше канонае пентрѣ адевѣрїеа лькрѣрїлор дн-тжнїлате, шї дн їсторїе маї тьрзїѣ дн-сьмпате, маї снзпє днкъ одатъ вьтїле лї Траїан дн контра Дакїлор, шї дьпъ алтеле, дншїръ снзп зршѣторїї лї Траїан пьпъ ла Галїен днтжнїлърїле Дакїей, каре стаѣ маї кж самъ дн пьвълїреа попоар-ълор варваре дн еа. Ла Ізлїс Капїто-лїнъс, знде се зїче а фї авѣт Антонїс Пїс вьтае кж Дакїї, сокотѣще Каптемїр а фї де четїт дн лок de Daci Саттї попор пем-цъск. Разътъл хронологїей дн пьне дн днпърацїї Романїлор, шї дела Теодосїе

чел вътрѣн дѣло дѣлѣ Дѣлѣ Ра-
маніор де рѣсѣит. — Картеа а дова се
дѣлѣ пѣлѣ ла Константин М. Аврелиан
кѣнд аѣ трекѣт колоніи Романе песте Дѣлѣ
ре; дѣлѣ ачестеа іарѣ саѣ дѣлѣ дѣлѣ
дѣлѣ прічѣнѣ, пѣлѣ каре трекѣсе.
Ачасть а се стрѣдѣще а о арѣта кѣ тѣлѣ
аргѣмѣнте. Маї дѣло дѣлѣ картеа а 3 зѣ-
че, кѣ шѣ сѣлѣ дѣлѣ зрѣлѣ аѣ
фост Дакіа поастрѣ провинѣя Романѣ; кѣ
Константин дѣлѣ дѣлѣ кѣ Лікѣне до-
вѣдѣще шѣ Дакіа; кѣ Константин дѣлѣ
парте дѣлѣ дѣлѣ дѣлѣ 4 префектѣрѣ, шѣ
дѣлѣ провинѣеле каре се пѣлѣ дѣлѣ ачѣ-
стеа віне шѣ Дакіа; кѣ дѣлѣ дѣлѣ дѣлѣ,
каре оаѣ фѣлѣ ачѣл дѣлѣ дѣлѣ дѣлѣ
сѣ се помѣнече шѣ Дакіа; кѣ дѣлѣ сѣлѣ
рѣл дела Сардіка (Софіа, саѣ Триадида де
акѣл) сѣ помѣнеск 2 Епископѣ дѣлѣ доѣлѣ
Дакіи; кѣ Готѣ сѣлѣ Валѣнс прѣдеазѣ Да-
кіа. Ачестеа сѣлѣ атѣтеа аргѣмѣнте алѣ
Кантемір кѣ Романиі ар фѣ domnit дѣлѣ Да-
кіа поастрѣ шѣ дѣлѣ Аврелиан; дѣлѣ кѣ аї-
ча прѣл Дакіа се дѣлѣ дѣлѣ чеа дѣлѣ коло
де Дѣлѣре воѣ вѣдеа маї жос.

Асеменеа се аратѣ дѣлѣ картеа а 4 кѣ
Готѣ пѣ ар фѣ domnit дѣлѣ тоатѣ Дакіа, шѣ
пѣмаї чеї трекѣдѣ прѣл Валѣнс песте Дѣлѣ
пѣре аѣ дѣлѣт зѣл ан Дакіа Рѣпоасѣ (Ri-
rensem) саѣ Мѣлѣроасѣ; кѣ варварѣ аѣ
фѣлѣ пѣлѣлірѣле сале пе дѣлѣ сѣс де Дакіа;
кѣ піче Атѣла ар фѣ кѣпрѣнс Дакіа, каре
дѣлѣ а дова пѣлѣліре пѣмаї аѣ ажѣнс пѣлѣ
ла еа; кѣ дѣлѣ дѣлѣ Zenon аѣ пѣс пе
Теодорѣк Воївод песте ошѣле Дакіей Мѣлѣ-
лѣроасѣ, зѣл аргѣмѣнт кѣ шѣ сѣлѣ Zenon
ар фѣ фост Дакіа поастрѣ сѣлѣ Ромѣнѣ
дѣлѣ а 5. карте се сѣлѣ кѣ пе ромѣнѣ
Бѣлгарѣи іаѣ пѣлѣт дѣлѣ Вѣлохѣ, каре

пѣте лаѣ лѣат дела еї алѣте попоарѣ сѣлѣ-
вѣдѣ. Дѣлѣ лімѣа Словенеаскѣ вѣке кѣ
ачеста пѣте се пѣтѣск шѣ Романиі, шѣ Рѣ-
мѣнѣ. Дакіа шѣ дѣлѣ пѣлѣдѣреа Бѣлгарѣ-
ліор аѣ фост о парте а дѣлѣ дѣлѣ Романе,
шѣ Генѣзѣ пѣмаї песте о парте а еї аѣ
domnit. Сѣлѣ Івстѣніан, шѣ а лѣї зрѣлѣторѣ
тот де дѣлѣ дѣлѣ Романѣ саѣ дѣлѣ Дакіа,
пѣлѣ че сѣлѣ Ісакѣ Ангѣл саѣ designat
de ea. А 7. карте кѣпрѣнде осѣлѣте аргѣ-
мѣнте дѣлѣ історѣчѣ Лѣшѣдѣ дѣлѣ фѣлѣлѣа
Рѣмѣнѣлор дѣлѣ Вѣлохѣаіа, шѣ фѣрѣтоасѣа
тѣстраре а вѣспѣлѣторѣлор Сѣмеон шѣ Мѣсѣлѣ-
лѣ карѣі зѣсѣсѣрѣ, кѣ Рѣмѣнѣи се траг
дѣлѣ ровѣи Романилор, пе карѣи іаѣ довѣлѣлѣт
Ласлѣлѣ Країлѣ Дѣлѣліор дѣлѣ контра лѣї
Батѣ Дѣлка Татарѣлор. Ачасть а аша се
дѣлѣ дѣлѣ: „Вѣно акѣл (аша) аїчѣ іскѣсѣлѣ-
ле дѣлѣ вѣсне Сѣмеоане, шѣ тѣ тѣка мѣнѣлѣ-
ліор Мѣсѣлѣле, вѣно зѣл аїчѣ, шѣ те зѣлѣ ла
Рѣмѣнѣи, шѣ лѣлѣлѣторѣи Вѣлохѣей, пе карѣи
вої вѣсне волѣнд (аша) шѣ мѣнѣлѣлѣлѣ
скѣлѣлѣ, ка пре вѣлѣлѣлѣ фѣрѣ сѣлѣлѣлѣлѣ, де
ерѣ де алалѣт ерѣ лѣ фачѣдѣ, шѣ пѣ дѣлѣ де
че Ласлѣлѣ Країлѣ Дѣлѣліорскѣ — дѣлѣ темнѣ-
ліле Рѣлѣлѣлѣ скопѣи шѣ дѣлѣ потрѣва тѣлѣ-
рѣлор адѣнѣи, шѣ апої дѣлѣ царѣа Арѣдеалѣ-
лѣї спре лѣлѣліре пѣшѣ сѣ фѣе фост“ ш. а.
дѣлѣ контра ачѣстѣра се маї скоалѣ дѣлѣ vro
кѣлѣтеварѣлѣлѣлѣ, шѣ лѣї спалѣ кѣлѣт де вѣне.

А 8 карте кѣпрѣнде словѣзіреа Рѣмѣ-
нѣлор де сѣлѣ дѣлѣ дела Константи-
нопол, шѣ вѣтѣлѣ лор дѣлѣ контра лѣї Ісакѣ-
Ангѣл шѣ алѣдѣи. (Пе Рѣмѣнѣи дѣлѣ коло
де Дѣлѣре лѣї сокотѣлѣлѣ Авѣторѣл тот
зѣл попор кѣ чеї дѣлѣ коаче). Дѣлѣ картеа
а 9 се ворѣлѣлѣлѣ дѣлѣ алѣтеле де Країлѣ
Дѣлѣліорскѣ, дѣлѣ карѣи Andreї 2 ар фѣ dom-
nit шѣ песте Молдавѣа шѣ Вѣлахѣа. Ро-

тѣхнѣ кѣ съкѣи аѣ апѣрат стрѣхторѣле тѣхнѣлор дѣ контра тѣтарѣлор. Маѣ пре трѣтѣ дѣ а 10 карте арагѣ, кѣ Рѣтѣхнѣ дѣн Молдавіа шѣ Валахѣа кѣ прѣле жѣл прѣдѣрѣи тѣтѣрѣщѣ ар фѣ трекут дѣн Ардеал, афарѣ де зѣи, карѣи аѣ рѣтѣас не клѣтѣици не талѣл Дѣхнѣрѣи. Ачештеа, дѣн прѣзѣлѣ кѣ чеѣ дѣнторшѣ дѣн Ардеал, аѣ лѣ ат апѣрареа Țingariei, Дѣн Молдов'а шѣ Валахѣа аѣ лѣкѣит Рѣтѣхнѣ шѣ дѣнаинте де трѣчереа лѣи Драгош дѣн Марамѣрѣш, шѣ алѣи Padș Negrș dѣн Ардеал. Съ пѣтѣрѣ мошѣле, каре ле аѣ цѣнѣт Рѣтѣхнѣи дѣн Молдавіа, шѣ Валахѣа дѣн Ардеал. Сокотешѣе Кантемір кѣ Рѣтѣхнѣи дѣн Ардеал дѣнѣ иѣѣ дѣнчешѣтѣл дѣн чеѣ дѣн Молдов'а, шѣ Валахѣа, карѣи фѣцѣисѣрѣ аколо де тѣтарѣ, шѣ кѣ ачештеа саѣ дѣнторс дѣн Ардеал маѣ тѣхнѣ пѣрѣи де кѣт се зѣче дѣн хронѣчѣле лор. Шѣи аша партеа ачештеа а хронѣкѣлѣи Романо-Молдо-Влахѣлор ажѣнѣе пѣлѣл дѣнѣл мѣжлокѣл веакѣлѣи а 13: —

ПРОВЕРБѢ РОМѢХНѢЩѢИ.

(капет).

Маѣ вѣне дѣнтр' о зѣи шоѣмѣ де кѣт зѣн ап гѣнѣлѣ.
 Чѣне пѣ вреа съ факѣ пѣкѣне тоатѣ зѣоа черне.
 'Мѣе дѣмѣи спѣне о пѣсѣрѣикѣ: чѣне стрѣнѣе пѣ тѣхнѣкѣлѣ.
 Отѣл дѣнд песте невое, тѣлте фаче фѣрѣ вое.
 Гѣна каре кѣркѣе сѣра дѣмѣнѣца п'аре оѣ. Сѣнѣеле апѣ пѣ се фаче.
 Копѣлѣ кѣ моаше тѣлте рѣтѣхнѣе кѣ вѣрѣкѣ петѣят.

Фѣе каре пасѣре не лѣмѣва еѣ пѣере.
 Лѣпѣс' аскѣнде де тѣлте орѣ сѣнт пѣеле де оае.
 Чѣне поате оае роаде, чѣне пѣ, пѣчѣ карѣе моале, Мітр. Фѣларет.
 Бѣнѣлѣ царѣ реа токмеалѣ.
 О венѣ апѣ ла моара теа.
 Кѣ че тѣсѣрѣ вѣи тѣсѣра кѣ ачештеа дѣи се ва тѣсѣра.
 Копѣлѣ пѣлѣлѣ пѣ пѣнѣе тѣса пѣи дѣлѣ цѣдѣлѣ.
 Кѣ о флоаре пѣ се фаче прѣмѣварѣ.
 Нѣ пѣлѣнѣе орѣвѣ де траѣстѣлѣ.
 Чѣне пѣлѣнѣе д' алѣтѣ 'ѣ се скѣрѣе окѣи.
 Цѣи а'мѣнѣят Вѣлпеа дѣн грѣдѣнѣлѣ, съ пѣ маѣ траѣи пѣдежде де пѣи де гѣнѣлѣ. —
 Кѣ зѣн рак тот сѣрак.
 Ținde скѣипѣлѣ зѣн сат зѣмѣлѣ о моарѣ, дар ѣнде зѣн ом се зѣскѣлѣ.
 Пѣлѣлѣ пѣ ваѣи пѣ 'дѣи се дескѣде. —
 Чѣне чере пѣ пѣере, дар пѣчѣ пѣте вѣн аре.
 Гѣнга кѣ кѣт маѣ дес адѣдѣче апѣ, кѣ атѣлѣт ѣсе апропѣе сѣхнѣрѣнѣтѣлѣ.
 Бѣтѣрѣга чеа мѣкѣ адесеа рѣстоарѣлѣ карѣлѣ чел маѣ mare.
 Шѣнѣт е, кѣ де тѣлте орѣ дѣнтр' зѣн trandafir есе зѣн тѣрѣчѣне, шѣ дѣн тр'ачештеа зѣн trandafir.
 Лѣпѣлѣ шѣ лапѣдѣлѣ пѣрѣ, дар пѣравѣлѣ ва.
 Зече гѣнѣе тѣхнѣкѣлѣ зѣн кѣнѣе.
 Кѣт е сѣжѣнтѣ шѣ тѣхнѣа.
 Пешѣеле дела кап се дѣнпѣте.
 Ла зѣн карѣ де дѣвѣдѣтѣрѣлѣ, тревѣе 10 карѣ рѣнѣте.
 Крепѣе пѣлѣлѣ де шарпе ка сѣ'дѣи сѣгѣлѣ сѣнѣеле.
 Окѣлѣ Стѣпѣлѣлѣлѣ дѣнгрѣнѣлѣ калѣ.
 Чѣне 'с арде одагѣ, ачела алѣтѣ дагѣ се фѣрѣе де фок.